

О. О. Кулініч

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОРЯДКУ ОБНАРОДУВАННЯ ТА ПУБЛІЧНОГО РОЗПОВСЮДЖЕННЯ ФОТОГРАФІЧНИХ ТВОРІВ З ЗОБРАЖЕННЯМ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ ПІСЛЯ ЇЇ СМЕРТІ

У двадцять першому столітті з розвитком науки і техніки спрощується механізм фіксації зображення явищ оточуючого світу, окремих предметів, фізичних осіб тощо. Поширення різноманітних пристроїв для збереження та передання інформації у різних формах створюють умови для її швидкого розповсюдження, наслідком чого є можлива загроза таємниці приватного життя фізичної особи, права на власне зображення, інформаційну безпеку тощо. Одним з актуальних положень чинного законодавства, що потребує удосконалення, є визначення порядку публічного показу, відтворення та розповсюдження фотографічного твору з зображенням фізичної особи після її смерті.

В Україні відповідно до статті 308 Цивільного кодексу України [1] (далі — ЦК України) діє загальне правило відносно всіх фізичних осіб: публічний показ, відтворення, розповсюдження фотографій з зображенням фізичних осіб після їх смерті здійснюється тільки за згодою, наданою дітьми, вдовою (вдівцем), а у разі їх відсутності — за згодою батьків, братів і сестер. При застосуванні на практиці положень даної статті може виникнути безліч проблем, пов'язаних з недосконалістю зазначеного формулювання. Викладене обумовлює актуальність дослідження порядку публічного показу, відтворення та розповсюдження фотографічних творів з зображенням фізичної особи після її смерті, з метою виявлення прогалин, недоліків у зазначеній статті.

Питання щодо визначення фотографічного твору як об'єкта авторського права, умов надання йому правової охорони частково були предметом розгляду в окремих наукових публікаціях Ж. Зварич, С. Мазуренко, В. Мельникова, О. Моргунової, С. Сліпченко та ін. Окремі питання охорони інтересів фізичних осіб, які зображені на фотографічних творах, розглядалися у працях Е. Гаврилова, Л. Кравца, А. Крупянко, В. Микрю-

кова, В. Пилипенко, О. Ерделевського та ін. Разом з цим, незважаючи на те, що окремі проблемні питання висвітлювалися у роботах зазначених авторів, є доцільним детальне дослідження особливостей обнародування та розповсюдження творів з зображенням фізичної особи після її смерті з метою вироблення пропозицій з удосконалення чинного законодавства.

Метою статті є визначення правового режиму охорони зображень фізичних осіб після їх смерті та особливості використання фотографічних творів з їхнім зображенням.

Зосереджуючись на питаннях, що потребують додаткового урегулювання в межах застосування ст. 308 ЦК України, слід звернути увагу на такі.

Першим питанням є визначення тривалості правової охорони права на зображення фізичної особи після її смерті. На жаль, у чинному законодавстві України нечітко визначено умову про строк правової охорони зображення після смерті фізичної особи. У науковій літературі висловлюються різні позиції щодо строку охорони. Якщо проаналізувати положення ст. 308 ЦК України, можна зробити висновок, що мова йде про обмежену у часі можливість, яка за своєю тривалістю пов'язується з часом життя дітей, вдови (вдівця), а у разі їх відсутності — батьків, братів і сестер. Зазначена стаття, як вірно підмічає А. В. Тристан, дозволяє охороняти після смерті інтереси як бездітних, так і неодружених осіб [2, с. 355], на відміну від ст. 152-1 ЦК РФ, де йде мова тільки про згоду іншого з подружжя або дітей. На погляд деяких дослідників, логічно було б продовжити перелік родичів на випадок бездіяльності осіб, зазначених у законі [3], а отже й продовжити строк правової охорони.

На відміну від викладеного, Е. П. Гаврилов вважає, що у разі відсутності зазначених осіб або їх смерті право на зображення, втілене на матеріальному носії, припиняється [4, с. 9], а отже й їх згоду для використання зображення не потрібно [5, с. 425; 6]. Потребує вирішення питання про те, чи є дане право постанативним, тобто таким, що діє безстроково, чи його треба обмежити певним строком дії. На наш погляд, слід визнати постанативність дії цього права.

Другим питанням, що потребує уточнення, є визначення кола суб'єктів, уповноважених надавати згоду на використання зображення особи та здійснювати захист права фізичної особи на зображення.

По-перше, коло осіб, які уповноважені охороняти право фізичної особи на зображення після її смерті, необхідно розширити, адже нерідкі випадки, коли у особи внаслідок певних життєвих обставин можуть бути відсутні родичі, але у зв'язку з цим питання про охорону права на зображення не повинно втрачати своєї актуальності. На погляд В. А. Мікрюкова, розумно було б закріпити право зображеної особи змінювати зазначений порядок, надавши їй можливість за допомогою відповідного заповідального розпорядження визначати конкретну особу, що може довічно або протягом зазначеного в заповіті строку дозволяти або забороняти оприлюднення та подальше використання зображення

заповідача [7]. Видається доцільним підтримати зазначену пропозицію та внести відповідні зміни до ЦК України.

По-друге, при тлумаченні положень ст. 308 ЦК України висловлюються протилежні думки щодо необхідності отримання одностайної згоди усіх родичів чи згоди хоча б однієї особи з переліку, визначеного законом. На думку деяких авторів, необхідно і достатньо отримати згоду лише будь-кого з уповноважених осіб, якщо інше не було зазначено фізичною особою за час її життя. З урахуванням необхідності вироблення механізму збалансованого регулювання, найбільш оптимальним бачиться інший варіант вирішення зазначеного питання. На погляд М. І. Нікітиної, І. А. Грінгольца, потрібна одностайна згода всіх цих рідних покійного, незалежно від їх права на спадщину. Якщо зображена особа надала автору твору необмежене право на публікацію свого портрета, то такий дозвіл не може бути відкликаний близькими цієї особи після її смерті [8, с. 69–70]. На випадок недосягнення такої згоди необхідно наділити суд правом з урахуванням конкретних обставин справи вирішити питання про можливість оприлюднення, способах і межах використання спірного зображення [7]. Викладене дає підстави підтримати думку про бажаність введення в законодавство положення, що волевиявлення фізичної особи щодо будь-якого свого зображення (як оприлюдненого, так і неоприлюдненого) на випадок смерті оформлюється письмово, і подумати про встановлення обов'язковості вчинення таких волевиявлень в простій письмовій формі у всіх випадках (без введення кваліфікованих наслідків недотримання такої форми) [9].

По-третє, не вирішено у чинному законодавстві питання про забезпечення захисту права фізичної особи на зображення після її смерті у разі відсутності особи чи її відмови. На випадок відсутності таких вказівок або відмови призначеної особи від виконання відповідних повноважень слід передбачити право спадкоємців зображеного і будь-яких інших зацікавлених осіб (що не припускає видачу дозволу на оприлюднення і використання зображення) захищати таємницю, цілісність і належне сприйняття образу зображеної особи [7]. На погляд Є. В. Гаврилова, мертва людина не є суб'єктом правовідносин, а ідея існування «безсуб'єктивних» суб'єктивних прав з самого початку приречена на провал, так як без суб'єкта права немає суб'єктивних прав. Думається, «феномен переживання» нематеріальних благ і особистих немайнових прав і «правила інтересу» з приводу них необхідно пов'язувати з такою правовою категорією, як добра пам'ять про особу після її смерті. Для вирішення зазначеного питання він пропонує закріпити термін «добра пам'ять про померлу особу» та право на її захист. Добра пам'ять про померлу людину — це нематеріальне благо живої особи — суб'єкта права, який в законодавстві іменується іншою (зацікавленою) особою, якій дорога добра пам'ять про померлого (зокрема, члени сім'ї, родичі, спадкоємці, друзі, колеги по роботі тощо). Він зацікавлений захищати добру пам'ять як нематеріальне благо (позитивні морально-етичні та суспіль-

но-соціальні якості) особи після її смерті. Відповідно зацікавлена особа має свій власний інтерес до захисту, бо померлій людині все одно, що належані їй нематеріальні блага були порушені [10].

Третім питанням є вдосконалення порядку реалізації та охорони права на зображення фізичної особи після її смерті.

По-перше, потребує уточнення порядок обнародування твору з зображенням фізичної особи після її смерті. Незважаючи на те, що норми цивільного законодавства, що забезпечують охорону права фізичної особи на власне зображення, мають самостійне значення та не визначають залежність правової охорони зображення фізичної особи від охорони авторських прав на об'єкт творчості, у якому втілено зображення, необхідно дослідити порядок та умови правомірності оприлюднення твору з зображенням фізичної особи. При розгляді даної ситуації можуть мати місце випадки, коли твір було обнародовано за життя зображеної на ньому особи та після смерті особи. При цьому деякі автори звертають увагу на можливість обнародування твору після його переходу у суспільне надбання. У такому випадку також звертають увагу на наявність згоди померлої особи, висловленої за час життя, або на наявність згоди родичів [11, с. 32]. Якщо ж до переходу необнародованого твору у суспільне надбання згода зображеної особи або інших осіб не отримувалася, а до моменту переходу у суспільне надбання усі зазначені особи відсутні, то після переходу твору у суспільне надбання Н. Кудряшова пропонує вважати обнародування зображення особи допустимим, якщо таке обнародування не суперечить певній висловленій у письмовій формі волі зображеної особи або інших родичів [12, с. 128]. Аналогічну позицію висловлює О. М. Ерделевський, який вважає, що у разі відсутності згоди на оприлюднення і використання зображення фізичної особи (незалежно від причин) до переходу твору в суспільне надбання, його оприлюднення та подальше використання не допускаються. Після переходу твору в суспільне надбання отримання згоди зображеної особи (в разі її смерті у осіб, визначених чинним цивільним законодавством) на оприлюднення та подальше використання зображення є необхідним. Якщо ж до переходу неоприлюдненого твору у суспільне надбання згоду зображеної особи (чи інших осіб) не було отримано, а до моменту вищезазначеного переходу всі ці особи відсутні, то після переходу твору в суспільне надбання слід вважати оприлюднення зображення громадянина допустимим, якщо воно не суперечить вираженої в письмовій формі волі зображеної особи чи інших осіб, визначених цивільним законодавством [13]. Дане положення потребує відображення у чинному цивільному законодавстві.

По-друге, потребує уточнення порядок використання зображення фізичної особи після її смерті. У зв'язку з визначенням безстроковості дії цього права, слід розмежувати випадки, коли необхідно отримувати згоду у родичів особи після її смерті на використання твору з зображенням особи та коли можливе вільне використання твору з зображенням

фізичної особи. При вирішенні цього питання передусім слід визначити мету, з якою відбувається використання твору. Якщо з комерційною метою, то, безперечно, у спадкоємців необхідно отримувати дозвіл на використання зображення особи. У іншому випадку, коли основною метою використання не є отримання прибутку, дозвіл не вимагається. Як і для об'єктів авторського права, у цивільному законодавстві України необхідно визначити перелік випадків, коли можливе вільне використання зображення фізичної особи, зафіксованого у фотографічному та інших художніх творах, наприклад: використання художніх творів в обсязі, виправданому поставленою метою, як ілюстрацій у виданнях, передачах мовлення, звукозаписах чи відеозаписах навчального характеру; відтворення з метою висвітлення поточних подій засобами фотографії або кінематографії, публічне сповіщення або інше публічне повідомлення творів, побачених або почутих під час перебігу таких подій, в обсязі, виправданому інформаційною метою; відтворення у каталогах творів, виставлених на доступних публіці виставках, аукціонах, ярмарках або у колекціях для висвітлення зазначених заходів, без використання цих каталогів у комерційних цілях; відтворення фотографічних творів для судового і адміністративного провадження в обсязі, виправданому цією метою; відтворення з інформаційною метою у газетах та інших періодичних виданнях, передача в ефір або інше публічне сповіщення фотографічних творів у обсязі, виправданому поставленою метою.

Четвертим питанням в рамках проблеми, що розглядається, є визначення спеціального режиму охорони прав знаменитих фізичних осіб після їх смерті. У зарубіжних країнах з недавніх часів практикують встановлення спеціального режиму використання фотографій знаменитих осіб з метою запобігання несанкціонованому використанню їх образів в комерційних цілях. Це пояснюється підвищеним інтересом з боку комерсантів і інших осіб до можливості використання зображень в комерційних цілях і отримання незаконних доходів.

Прикладом дій подібного роду Закону є Каліфорнія, де в 2007 році губернатор Арнольд Шварценеггер підписав закон номер 771, відомий як «Закон про мертві знаменитості» («Dead Celebrities Bill»). Цей акт захищає права спадкоємців покійних кінозірок, музикантів, спортсменів і інших відомих осіб на комерційне використання їх зображень. Закон, завдяки якому знаменитості могли залишити права на використання свого імені і зображення як спадщину, хотіли прийняти в США ще в 1984 році. Проте тоді під дію закону підпадали лише ті відомі особи, хто помер після його прийняття. Впродовж тривалого часу Американська гільдія кіноакторів (SAG), а також власники компанії Marilyn Monroe LLC добивалися того, щоб під дію закону підпадали і ті зірки, які померли до його прийняття. На думку адвокатів, прийняття закону «про мертвих знаменитостей» лише в Каліфорнії не вирішує всіх проблем, і необхідно прийняти подібний закон в штаті Нью-Йорк, оскільки офіційна безліч письменників і театральних акторів зареєстровані саме там, а

на території Каліфорнії володіють нерухомістю і не підпадають під дію закону [14].

При цьому слід звернути увагу на те, що знамениті особи не можуть заборонити використання свого імені чи іміджу у газетах, журналах та інших публікаціях, а також у кіно, на радіо та телебаченні, так як вважається, що це може призвести до обмеження слова [15, с. 15].

Особливу зацікавленість в прийнятті «Закону про мертвих знаменитостей» виявила Гільдія кіноакторів (SAG) і спадкоємиця Мерілін Монро — Анна Страсберг. До останньої права на комерційне використання фотографій Монро перейшли від чоловіка, театрального педагога Страсберга. Анна Страсберг очолює компанію Marilyn Monroe LLC і добивається юридичного обґрунтування права використовувати зображення Монро [16]. Спадщина, залишена нею сім'ї Страсберга, викладача в Astor's studio, принесла більше 30 млн доларів компанії Mmlc, за рахунок прав на все, що стосується померлої актриси: це сувеніри, фотографії, аксесуари і так далі.

Але рішенням окружного суду Лос-Анджелеса, прийнятим в 2008 році, за позовом спадкоємців фотографів, яким віддавала перевагу актриса, що сподівалися одержати права на її образ, суддя прийняла таке рішення: на момент смерті Монро проживала в Нью-Йорку, а не в Голівуді, в Каліфорнії. Це ключова відмінність, оскільки згідно з нью-йоркським законом, права знаменитостей перестають діяти після їх смерті. У Каліфорнії, навпаки, вони передаються спадкоємцям. Це рішення викликало ажіотаж у спадкоємців фотографів Сема Шоу і Мілтона Гріна, вони також вже померли, але проживали в Голівуді. Шоу зняв Мерілін у спідниці, що розвивається від вітру, на тротуарі в Нью-Йорку у фільмі «Коли дружина у відпустці». Грін фотографував її в останні місяці її життя.

Суддя довела, що актриса платила податки в Нью-Йорку, а не в Лос-Анджелесі; її покоївка свідчила про те, що Монро називала «будинком» свою нью-йоркську квартиру; за словами адвоката, вона знімала одну квартиру в Голівуді тільки тому, що терпіти не могла готелі. Дані обставини дали підставу визнати, що до спадщини Монро не застосовується законодавство штату Каліфорнія.

Рішення суду мало несподіваний ефект. Воно знов розпалило суперництво між Нью-Йорком і Лос-Анджелесом, двома культурними столицями США: Голівуду, який вважає, що саме він приніс Монро славу і багатство, здається зрадою те, що Мерілін називала себе мешканкою Нью-Йорка [17].

Таким чином, слід звернути увагу на неузгодженість положень законів навіть у межах декількох штатів, що створює спірні ситуації в застосуванні законодавства при вирішенні конфліктів щодо знаменитостей, що проживали протягом свого життя на території декількох штатів.

У науковій літературі висловлюється й зовсім інша позиція щодо знаменитих фізичних осіб, яка полягає у тому, що репутація померлих

знаменитостей заслуговує охорони не у більшому ступені, ніж пересічних фізичних осіб. Як аргументи наводяться такі доводи. По-перше, якщо особи набувають популярності завдяки участі суспільства, то суспільство вправі користуватися плодами своєї споглядальної діяльності навіть після їх смерті, тобто якщо самі особи створюють кумирів, то вони вправі володіти ними. По-друге, права померлих осіб не захищені від недобросовісного використання (так званої «диснейфікації»). Оскільки такі дії попередити неможливо, потрібно обмежити їх масштаби, відмовившись продовжувати строк охорони їх прав. Тим більше, що про знаменитих осіб рано чи пізно забувають. По-третє, подібно раковій пухлині, охорона інтелектуальної власності виснажує організм, що її породив. Суспільне надбання, що включає відомі імена, образи, факти, інформацію, здобутки, якими можна було б скористатися без ризику звинувачення у правопорушенні, піддаються швидкій ерозії. Все більша частина як фізичного, так і інтелектуального світу стає суспільною або приватною власністю. Враховуючи це, справедливим було б покласти край цьому експансірованню, вирвати кумирів з рук приватних власників і повернути їх прихильникам [18].

Цей підхід відображено у законодавстві Великобританії. Питання про встановлення спеціального режиму правової охорони від неправомірного використання імен та іміджу знаменитостей обговорювалося неодноразово. Пропонувалося обмежити права особи на певний строк після смерті знаменитості, як це прийнято в авторському праві. Але вказані пропозиції ще у 1977 році не були підтримані законодавцем [15, с. 16].

Якщо розглядати законодавство у сфері охорони особистих немайнових прав фізичних осіб, слід звернути увагу на те, що існують основні два режими охорони прав фізичних осіб, що зображені на творах: охорона права на зображення «пересічних фізичних осіб» та охорона права на зображення «публічних осіб» (знаменитостей). На жаль, в Україні регламентовано тільки єдиний правовий режим використання зображень осіб після їх смерті — пересічних громадян і не існує ніяких спеціальних застережень чи умов щодо використання зображень знаменитих фізичних осіб після їх смерті. Законодавство про захист зображень знаменитостей знаходиться у стадії свого становлення.

Висновки. При розгляді кола проблем, що виникають при охороні права на зображення фізичної особи після її смерті, видається доцільною розробка окремого нормативного акта про охорону права на зображення фізичних осіб, зокрема знаменитостей, або внесення змін у ст. 308 Цивільного кодексу України. При цьому слід звернути увагу на таке.

По-перше, необхідно визначити у чинному законодавстві постантивність дії права фізичної особи на власне зображення. По-друге, доцільно розширити коло суб'єктів, уповноважених на охорону права на зображення, крім тих, що визначені законодавством, та надати можливість призначати таку уповноважену особу заповідальним розпорядженням. По-третє, уточнити, що для використання зображення особи

після її смерті необхідно отримати одностайну згоду всіх родичів особи, або осіб, уповноважених здійснювати охорону права на зображення. По-четверте, правом на захист зображення фізичної особи (що не включає право надання дозволу на використання) необхідно наділити й інших осіб, що не належать до кола родини, але зацікавлені в охороні доброї пам'яті про померлу особу. По-п'яте, уточнити порядок обнародування твору після смерті особи, що зображена на ньому, шляхом закріплення необхідності отримання відповідного волевиявлення за життя зазначеної особи. По-шосте, як і для об'єктів авторського права, необхідно визначити перелік випадків, в яких можливе вільне використання фотографічного твору з зображенням фізичної особи. По-сьоме, необхідною є розробка певних критеріїв та умов для визначення фізичної особи як знаменитості з метою забезпечення захисту її інтересів у спеціальному режимі. Адже відомість є продуктом певних зусиль, у тому числі й творчих.

Вирішення цих питань допомогло б частково запобігти можливим конфліктам між авторами фотографій, спадкоємцями і третіми особами, а також врегулювати комерційну діяльність по використанню зображень знаменитостей.

Л і т е р а т у р а

1. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40–44. — Ст. 356.
2. Тристан А. В. Право на зображення як особисте немайнове право особи в цивільно-му законодавстві України / А. В. Тристан // Актуальні проблеми юридичної науки : зб. тез міжнар. наук. конф. «Восьмі осінні юридичні читання» (м. Хмельницький, 13–14 листоп. 2009 р.) : у 4 ч. — Хмельницький : Вид-во Хмельниц. ун-ту упр. та права, 2009. — Ч. 3 : Цивільне право. Сімейне право. Міжнародне приватне право. Комерційне право. Цивільний, господарський та адміністративний процес. — С. 354–356.
3. Арутюнян Г. Право на лице / Г. Арутюнян // Домашний адвокат. — 2007. — № 4. — С. 12.
4. Гаврилов Э. П. Великая российская реформа права интеллектуальной собственности. Нормы, которые уже вступили в силу / Э. П. Гаврилов // Патенты и лицензии. — 2007. — № 4. — С. 8–12.
5. Пилипенко В. Д. Проблемы реализации права гражданина на изображение / В. Д. Пилипенко // Проблемы социального обновления России в исследованиях молодых ученых : материалы выступлений на аспирантских чтениях 18 апр. 2009 г. — М. : Изд-во Акад. повышения квалификации и проф. переподготовки работников образования, 2009. — С. 422–427.
6. Горнев Р. В. Гражданско-правовая охрана права гражданина на собственное изображение / Р. В. Горнев // Материалы Международного молодежного научного форума «ЛОМОНОСОВ-2010» / отв. ред. И. А. Алешковский, П. Н. Костылев, А. И. Андреев, А. В. Андриянов [Электронный ресурс]. — М. : МАКС Пресс, 2010. — 1 электрон. опт. диск (CD-ROM).
7. Микрюков В. А. Субъектно-временные пределы охраны изображения гражданина / В. А. Микрюков // Юрист. — 2013. — № 4. — С. 3–8.
8. Никитина М. И. Авторское право на произведения науки, литературы и искусства / М. И. Никитина. — Казань : Изд-во Казан. ун-та, 1972. — 135 с.

9. Микрюков В. А. О форме согласия гражданина на обнародование и дальнейшее использование его изображения / В. А. Микрюков // Законодательство и экономика. — 2013. — № 2. — С. 42–46.
10. Гаврилов Е. В. О необходимости закрепления норм о защите памяти об умершем в гражданском законодательстве Российской Федерации, Республики Беларусь и Украины / Е. В. Гаврилов // Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції «Малиновські читання», м. Острого, 16–17 листоп. 2012 р. — Острого: Вид-во Нац. ун-ту «Острозька академія», 2012. — С. 118–121.
11. Крупяно А. С. О некоторых аспектах охраны изображения граждан / А. С. Крупяно // Сборник материалов научных конференций памяти Н. И. Овчинникова (Овчинниковские чтения). — Владивосток: Изд-во Дальневост. федер. ун-та, 2012. — С. 30–32.
12. Кудряшова Н. Защита изображения гражданина / Н. Кудряшова // Проблемы применения законодательства и совершенствование прокурорской деятельности: сб. науч. тр. (по материалам IV Междунар. науч. конф. студентов и аспирантов, Саратов, 16 марта 2011 г.). — Саратов: Изд-во ГОУ ВПО «Саратов. гос. акад. права», 2011. — С. 126–128.
13. Эрделевский А. Тайна внешнего облика / А. Эрделевский // Домашний адвокат. — 2007. — № 11. — С. 5.
14. Арнольд Шварценеггер подписал «Закон о умерших знаменитостях [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.vsesmi.ru/news/1150930/2160496/>
15. Кравец Л. Г. Охрана и использование имен и имиджей в британской торговле: дайджест / Л. Г. Кравец // Патентное дело. Дайджест российской и зарубежной прессы. — 2000. — № 7. — С. 14–17. — Дайдж. на ст.: Abell M., Tlliot A. Protecting and exploiting names and images on merchandise in the UK // TW. — 2000. — N 124. — P. 30–32.
16. В Калифорнии защитили права мертвых знаменитостей [Электронный ресурс]. — Режим доступа: <http://www.lenta.ru/news/2007/10/24/deadceleb/> [25.10.2007].
17. Судья лишил наследников прав на фотографии Мэрилин Монро [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.yurpractika.com/news.php?id=0013863> [01.04.2008].
18. Кравец Л. Г. Вторая жизнь знаменитостей : дайджест : 98.-11-12.10 / Л. Г. Кравец // Патентное дело. Дайджест российской и зарубежной прессы. — 1998. — № 11–12. — С. 29–30. — Дайдж. на ст.: Fhillips J. Life after death EIPR — 1998. — Vol. 20, N 6. — P. 201–203.

А н о т а ц і я

Кулініч О. О. Вдосконалення порядку обнародування та публічного розповсюдження фотографічних творів з зображенням фізичної особи після її смерті. — Стаття.

У статті розглядається порядок обнародування та публічного розповсюдження фотографій, на яких зображені фізичні особи, після їх смерті. Звертається увага на прогалини у регулюванні та неточності формулювань статті 308 Цивільного кодексу України. Розроблено пропозиції по удосконаленню положень даної норми.

Ключові слова: фотографічний твір, право на зображення, знаменитості, охорона, обнародування, розповсюдження.

А н н о т а ц и я

Кулинич О. А. Усовершенствование порядка обнародования и публичного распространения фотографических произведений с изображением физического лица после его смерти. — Статья.

В статье рассматривается порядок обнародования и публичного распространения фотографий, на которых изображены физические лица, после их смерти. Обращается внимание на пробелы в урегулировании и неточности формулировок статьи 308 Гражданского кодекса Украины. Выработаны предложения по усовершенствованию положений данной нормы.

Ключевые слова: фотографическое произведение, право на изображение, знаменитости, охрана, обнародование, распространение.

S u m m a r y

Kulinich O.A. Improvement of the procedure of publication or public dissemination of photographic artworks depicting an individual after his death. — Article.

This article describes the procedure of publication and public dissemination of photographic artworks, which depicts individuals after their death. The attention is drawn to gaps in legal regulation. The inaccuracies in the wording of the clause 308 of the Civil Code of Ukraine are revealed. The proposals for improvements of the provisions of this rule are made.

Keywords: photographic artwork, the right for image, celebrities, protection, publication, public dissemination.